

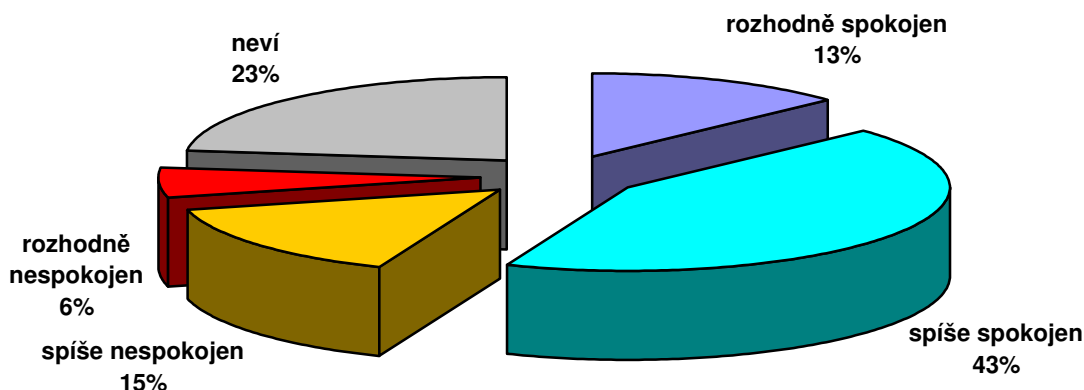
Občané o NATO a obraně země – leden 2010

Technické parametry

Výzkum:	Naše společnost 2010, v10-01
Realizátor:	CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Projekt:	Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.
Termín terénního šetření:	11. – 18. 1. 2010
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Region (Oblasti NUTS 2), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Zdroj dat pro kvótní výběr:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	1074
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	PM.40, PM.41, PM.42, PM.42d, PM.43
Zveřejněno dne:	24. února 2010
Zpracoval:	Jan Červenka

V lednovém šetření CVVM respondentům položilo sadu otázek zaměřených na jejich postoje k Severoatlantické alianci (NATO) a k obraně státu. Úvodní otázka zjišťovala, jak jsou občané spokojeni či nespokojeni s tím, že Česká republika je členem NATO.¹

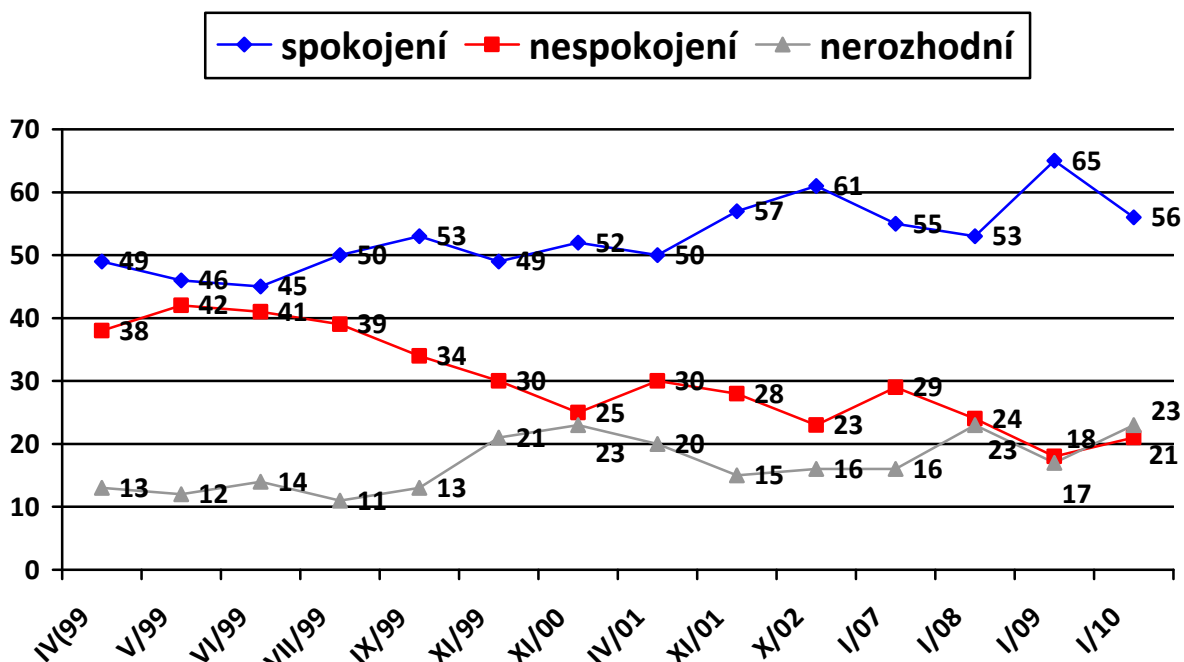
Graf 1: Spokojenost/nespokojenost s členstvím ČR v NATO

¹ Otázka: „Jste spokojen nebo nespokojen s tím, že ČR je členem NATO? Rozhodně spokojen, spíše spokojen, spíše nespokojen, rozhodně nespokojen.“

Výsledky v grafu 1 ukazují, že 56 % občanů je aktuálně s členstvím ČR v NATO spokojeno, 21 % respondentů naopak vyjádřilo nespokojenost a 23 % odpovědělo, že neví, jestli je spokojeno nebo nespokojeno s členstvím země v NATO. Spokojenost se členstvím v NATO přitom častěji vyjadřovali muži, dotázaní s vysokoškolským vzděláním a lidé s dobrou životní úrovní. Podle stranických preferencí šlo častěji o příznivce ODS a TOP 09. Nespokojenost deklarovali spíše lidé ve věku nad 60 let, důchodci, respondenti se středním vzděláním bez maturity, dotázaní se špatnou životní úrovní, stoupenci KSČM a lidé odmítající volit. Z hlediska sebeznačení na škále levice – pravice spokojenost roste a nespokojenost klesá při posunu zleva doprava.

Graf 2: Spokojenost/nespokojenost s členstvím ČR v NATO (1999-2009)

V grafu 2 je zachycen vývoj spokojenosti či nespokojenosti s členstvím ČR v NATO, jak jej zaregistrovaly výzkumy prováděné od vstupu ČR do aliance v roce 1999. Z něj je patrné, že oproti lednu loňského roku, kdy proběhlo poslední srovnatelné šetření, se poměrně výrazně (o 9 procentních bodů) snížil podíl spokojených, který se tak po loňském vzestupu v podstatě vrátil na úroveň z let 2007-2008. Podíl nespokojených s členstvím ČR v NATO ovšem zaznamenal jen mírný nárůst o čtyři procentní body a tak zřetelný pětibodový přírůstek se objevil i u podílu nerozhodných.

Respondenti ve výzkumu rovněž odpovídali na otázku, která se obecně týkala obrany státu.² Byla jim předložena baterie výroků, k nimž měli zaujmout stanovisko. (viz tabulku 1)

² Otázka: „Na obranu státu existují nejrůznější názory. Přečtu Vám některé a Vy mi prosím řekněte, zda s nimi souhlasíte nebo nesouhlasíte. a) Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit, b) náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet, c) naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí, d) kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili, e) je zbytečné uvažovat o obraně státu, protože o takové malé zemi, jako jsme my, stejně rozhodují velmoci.“

Tabulka 1: Souhlas/nesouhlas s výroky o obraně

	rozhodně souhlasí	spíše souhlasí	spíše nesouhlasí	rozhodně nesouhlasí
Suverenitu státu je třeba bránit	35	49	8	1
Náklady na obranu zatěžují rozpočet	18	37	28	7
Naše armáda je na úrovni záp. zemí	12	30	27	14
Stejně bychom se neubránili	25	39	20	4
O malé zemi rozhodují velmoci	23	39	21	7

Pozn.: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

Výsledek šetření ukázal, že obecné postoje české veřejnosti k otázkám obrany země a její suverenity jsou navzájem poněkud protichůdné. Naprostá většina dotázaných (84 %) se shoduje na nutnosti bránit suverenitu státu za každou cenu, avšak zároveň výrazná většina soudí, že bychom se neubránili případnému útoku (64 %) nebo že o malé zemi rozhodují velmoci (62 %). K tomu navíc pak více než polovina populace (55 %) souhlasí i s výrokem, že náklady na obranu zbytečně zatěžují rozpočet, zatímco opak v šetření vyjádřila asi třetina (35 %). Přibližně dva z pěti Čechů (42 %) soudí, že naše armáda je na úrovni vyspělých západních zemí, přičemž prakticky stejně velká část respondentů (41 %) si myslí opak. Údaje v tabulce 2 pak ukazují, že oproti loňsku se snížil na úroveň z roku 2008 podíl lidí, kteří vidí českou armádu jako srovnatelnou s armádami vyspělých západních zemí. Zároveň s tím pak trochu paradoxně mírně poklesl i podíl těch, kdo souhlasí s tvrzením, že „kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili“. Statisticky významně oproti loňsku ubylo dotázaných, kteří nesouhlasí s tím, že výdaje na obranu státu zbytečně zatěžují rozpočet, při lehkém nárůstu podílu těch, kdo s tím naopak souhlasí. Určitý pokles se objevil i u podílu souhlasu s tvrzením, že suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit, ovšem bez toho, že by se významně zvýšil podíl nesouhlasících s takovým výrokem.

Tabulka 2: Souhlas/nesouhlas s výroky o obraně 1992-2009 (v %)

		1992	1993	1996	1997	1999	2001	2002	2007	2008	2009	2010
Suverenitu státu je třeba za každou cenu bránit	S	86	89	87	85	87	81	87	88	85	90	84
	N	10	7	7	10	8	13	9	9	10	7	9
O malé zemi rozhodují velmoci	S	59	58	62	65	62	68	61	60	64	65	62
	N	35	33	30	28	32	25	30	35	28	29	28
Kdyby k něčemu došlo, stejně bychom se neubránili	S	62	65	67	69	63	67	62	63	70	69	64
	N	29	26	22	22	28	22	28	28	21	21	24
Náklady na obranu státu zbytečně zatěžují státní rozpočet	S	53	55	52	51	44	59	57	55	58	51	55
	N	41	38	40	41	51	34	37	38	35	42	35
Naše armáda je na úrovni armád vyspělých západních zemí	S	-	-	-	-	-	-	-	-	41	53	42
	N	-	-	-	-	-	-	-	-	38	31	41

Pozn.: Údaje v tabulce představují součty podílů rozhodně + spíše souhlasí, respektive rozhodně + spíše nesouhlasí.

Dále byly respondentům předloženy tři dvojice protichůdných tvrzení ohledně dopadů začlenění ČR do NATO, mezi kterými si pak měli vybrat ta, která jsou bližší jejich přesvědčení.³

³ Otázka: „Který z následujících výroků o členství České republiky v NATO se více blíží Vaším názorům?“

a) Členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR. / Členství v NATO je formou podřízení se ČR cizím mocnostem.

Tabulka 3: Důsledky začlenění ČR do NATO (%)

	1999	2000	2001	2002	2007	2008	2009	2010
Členství v NATO je zárukou nezávislosti ČR	34	38	34	42	41	40	46	40
Členství v NATO je formou podřízení se ČR cizím mocnostem	45	47	50	50	54	54	48	53
Členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost	42	44	42	49	48	50	58	50
Členství v NATO zvyšuje nebezpečí vtažení ČR do vojenského konfliktu	36	40	39	46	47	44	37	44
Členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě	x	56	53	71	71	66	74	69
Členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě	x	19	19	21	21	25	19	24

Pozn.: Dopočet do 100 % v každé dvojici výroků tvoří odpovědi „neví“.

Výsledky ukazují, že česká veřejnost i nadále vnímá členství ČR v NATO spíše jako určitou formu podřízení se země cizím mocnostem (53 %) než jako prostředek zaručující její nezávislost (40 %). V podobném duchu skončily prakticky všechny výzkumy od roku 1999 s pouze jedinou drobnou výjimkou z loňského ledna, kdy se oba podíly téměř vyrovnaly. Proti tomuto výzkumu se podíl souhlasících s výrokem o podřízenosti o pět procentních bodů zvýšil, zatímco výrok o záruce nezávislosti zaznamenal šestibodový pokles, čímž se situace vrátila na úroveň roku 2008.

V případě pohledu na to, zda je členství ČR v NATO prostředkem zajišťujícím jí mír a bezpečnost, či naopak faktorem znamenajícím zvýšené riziko, že ČR bude vtažena do nějakého válečného konfliktu, mírně (50 % ku 44 %) převažuje ta první uvedená možnost. Oproti loňskému lednu ovšem podíl souhlasících s tím, že členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost ČR, poklesl o 8 procentních bodů, zatímco podíl souhlasu s druhým výrokem, že členství v NATO zvyšuje nebezpečí vtažení ČR do vojenského konfliktu, zaznamenal vzestup o 7 procentních bodů. Aktuální výsledek se shoduje s údaji z roku 2008.

Výraznou pak navzdory mírnému snížení zůstává převaha podílu těch, kdo soudí, že zapojení ČR do NATO posiluje mír a stabilitu v rámci Evropy (69 %), nad míněním, že členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě (24 %).

Dále šetření zkoumalo názor na to, jak členství ČR v NATO ovlivňuje její mezinárodní postavení.⁴

Tabulka 4: Vliv členství ČR v NATO na její mezinárodní pozici (%)

	1999	2000	2001	2002	2007	2008	2009	2010
Posiluje pozice ČR ve světě	38	42	39	45	43	39	41	39
Oslabuje pozice ČR ve světě	7	8	9	7	8	8	9	9
Neovlivňuje pozice ČR ve světě	39	35	38	35	36	40	37	38
Neví	16	15	14	13	13	13	13	14

Pozn.: Procenta ve sloupci.

b) Členství v NATO zajišťuje mír a bezpečnost ČR. / Členství v NATO zvyšuje nebezpečí, že ČR bude vtažena do vojenského konfliktu.

c) Členství ČR v NATO zvyšuje mír a stabilitu v Evropě. / Členství ČR v NATO zvyšuje napětí a nejistotu v Evropě."

⁴ Otázka: „Se kterým z těchto výroků souhlasíte? Členství v NATO posiluje pozice ČR ve světě, její hlas má větší mezinárodní význam. Členství v NATO přispívá k oslabování mezinárodní pozice ČR ve světě. Členství v NATO neovlivňuje postavení ČR ve světě.“

Výsledky v tabulce 4 ukazují, že s členstvím ČR v NATO přibližně dvě pětiny dotázaných (39 %) spojují posílení mezinárodního postavení ČR, prakticky stejná část (38 %) si myslí, že tato okolnost mezinárodní pozici země nijak významně neovlivňuje, a necelá desetina lidí má za to, že začleněním do NATO se pozice ČR ve světě oslabila. Oproti minulému výzkumu, se situace v náhledu na tuto otázku statisticky významně neposunula.

Na závěr šetření zjišťovalo, zda NATO podle jejich mínění přikládá zájmům a bezpečnosti ČR stejný, menší či větší význam v porovnání se zájmy dřívějších členských států.⁵

Tabulka 5: Jaký význam NATO přikládá zájmům ČR proti dřívějším členům? (%)

	2002	2007	2008	2009	2010
Větší	6	5	4	5	6
Stejný	46	46	48	54	50
Menší	26	30	25	22	23
Neví	22	19	23	19	21

Pozn.: Procenta ve sloupci.

Jak ukazuje tabulka 5, polovina respondentů (50 %) si myslí, že NATO přistupuje k zájmům a bezpečnosti České republiky stejně, jako k zájmům dřívějších členů, necelá čtvrtina (23 %) se domnívá, že zájmy těchto zemí stojí v prioritách NATO spíše o něco výše než zájmy ČR, jen sporadicky (6 %) pak respondenti vyjadřovali mínění, že NATO přikládá zájmům ČR větší váhu než zájmům dřívějších členů, a zbývající pětina (21 %) odpověděla, že neví. Oproti minulému šetření z loňska se o 4 procentní body snížil podíl těch, kdo si myslí, že NATO přikládá zájmům ČR stejný význam jako zájmům svých dřívějších členů.

⁵ Otázka: „Jaký význam přikládá podle Vás NATO našim zájmům a bezpečnosti? Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána větší důležitost, než zájmům dřívějších členů NATO. Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána stejná důležitost. Zájmům a bezpečnosti ČR je přikládána spíše menší důležitost, než zájmům dřívějších členů NATO.“